

עריכה אנליטית קלאסית

בשנים הראשונות שלך הקולנוע – סוף שנות התשעים של המאה ה – 19, הסרטים היו קצרים, ובנויים מארועים קצרים המצולמים מרחוק בשוט אחד. משך השוט היה שווה למשך הארוע. עד מהרה התחילו קולנוענים לספר סיפורים – אמנם פשוטים, אבל כאלו שהצריכו יותר משוט אחד.

בראשית המאה העשרים התפתח סגנון עריכה קלאסי - אנליטי המכונה גם "חיתוך לרציפות" (continuity). זוהי טכניקה המשמשת ברוב סרטי העלילה עד היום. הרעיון מאחורי סגנון זה הינו קצרנות המנסה לשמר את הזרימה של ההתרחשות מבלי להראות אותה בשלמותה.

כך למשל שוט רציף של אישה היוצאת ממקום עבודתה וחוזרת לביתה, יכול להימשך על פני ארבעים וחמש דקות. החיתוך לרציפות דוחס את הפעולה לחמישה שוטים קצרים:

1. כניסה למסדרון וסגירת הדלת במשרדה.
2. יציאה מהבניין שבו נמצא המשרד.
3. כניסה למכונית והתנעתה
4. נסיעה בכביש המהיר
5. פנייה אל כביש הגישה לבית.

על הבד ארבעים וחמש דקות אלו נמשכות אולי 10 שניות, אבל הצופה מקבל את כל פרטי המידע החשובים.

כדי שהפעולה תהיה הגיונית ורציפה, אסור שיהיו קיטועים מבלבלים בסקוונס הערוך מסוג זה. כל התנועות מבוצעות באותו כיוון על המסך כדי למנוע בלבול מהצופה. אם היא נוסעת מימין לשמאל בשוט אחד ואילו כל התנועות שלה הן משמאל לימין בשוטים האחרים, אנו עלולים לחשוב שהיא חוזרת למשרד.

העריכה הקלאסית - אנליטית שומרת שתשומת הלב של הצופה תתמקד ברצף הדרמטי של הסיפור.

סגנון זה שגובש ע"י גריפית קרוי אנליטי משום שיש בו מעין ניתוח של השלם על ידי פירוק למרכיביו.

בד"כ פותחים בשוט ממרחק גדול המראה את כל חלל הסצנה. אחר כך ישנה סדרה של שוטים המראים פרטים שונים בתוך חלל זה, למשל שוט המראה את פני הדמות מצילום מקרוב, שוט המתקז באובייקט שיש לו חשיבות לעלילה, או חשיבות מבחינה סמלית (תמונה, דגל, סיגריה וכו') ושוט עם שתי דמויות המראה את היחס ביניהן. העריכה האנליטית הקלאסית משתדלת שהצופה לא יבחין בחיתוך בין השוטים.

מושגים ועקרונות כללים של העריכה האנליטית:

צילום מכונן – Establishing shot – הסצנה נפתחת מצילום ממרחק גדול המציג את מרחב ההתרחשות הדרמטית במלואו. נותן לצופה מידע חיוני על הרקע שבו מתרחשת הדרמה – חדר, רחוב בעיר, מקום בטבע וכו'. בהמשך שופיעו הצילומים מקרוב של דמויות וחפצים הצופה ידע דרך השוט המכונן כיצד הם ממוקמים זה ביחס לזה, ולאן מופנה מבטה של הדמות הנראית בצילום מקרוב. סצנת המכירה הפומבית ב"הצעה מגונה" חושפת את הצופה אל מרכיבי הסצנה.

חיתוך מן הפרט אל הכלל – Cut away – מעבר מצילום כללי של חלל הסצנה בצילום המכונן לצילומים המתמקדים בפרטים בתוך חלל זה. אחד המעברים הרווחים הוא מעבר לצילום של שתי דמויות בשעת דיאלוג. בסוג צילום זה המצלמה מוצבת מאחורי השחקן האחד ומראה את כתפו וצדודיתו, ואת פניו של השחקן האחר.

טכניקה זו קרויה - **צילום מעבר לכתף Over the shoulder shot** ובאמצעותה אנו רואים גם את הדובר (שלרוב מוצג מהחזית) וגם את המאזין מזווית הממחישה את נקודת מבטו. וכך המצלמה עוברת משחקן אחד למשנהו – בכל פעם שאחת הדמויות מדברת רואים את פניה בעומק התמונה ואילו את הדמות המקשיבה רואים מאחור, קרובה יותר למצלמה. טכניקת המעבר מדמות לדמות נקראת **Shot reverse-shot**. בסצנת המכירה הפומבית נעשה שימוש במושגים אלו.

עקרון שלושים המעלות – במעבר מצילום מרחוק לצילום מקרוב (או להיפך) של אותו אובייקט, נהוג להזיז את המצלמה הציידה ולשנות את מיקומה ביחס אליו בשלושים מעלות לפחות. כך מונעים רושם של קפיצה לא טבעית ובולטת לעין הנוצרת כשמצלמים את אותו אובייקט ממרחקים שונים בלי לשנות את זווית המצלמה ביחס אליו. לדוגמה אם מצלמים דמות מן החזית ממרחק בינוני גדול mls ורוצים לעבור למרחק בינוני קרוב mcu הצילום הקרוב לא יהיה מהחזית אלא מזווית של שלושים מעלות לפחות.

חיתוך בתנועה – בד"כ כל שוט מתחיל ונגמר בתנועה. התנועה מושכת את תשומת הלב של הצופה ומטשטשת את המעבר בין השוטים. לדוגמה רוצים לצלם שלושה שוטים: 1. אדם נכנס לחדר וסוגר את הדלת מאחוריו.

2. מתיישב על הספה. 3. אדם אחר נכנס לחדר.

אם רוצים לטשטש את המעברים אפשר לעשות זאת כך: החיתוך הראשון יהיה באמצע התנועה של סגירת הדלת, השוט השני יתחיל בתנועת ההליכה לעבר הספה, החיתוך שלו יהיה באמצע תנועה נוספת – התיישבות על הספה, הצתת סיגריה וכו', והשוט השלישי יתחיל במהלך הכניסה של הדמות השניה.

עקרון מאה ושמונים מעלות – כל הצילומים של סצנה מסויימת יתבצעו מצד אחד של ההתרחשות. הבמאי מותח קו דמיוני בין שתי נקודות בחלל הסצנה ומקפיד שהמצלמה לא תחצה את הקו ותצא מתחום מאה ושמונים מעלות. לדוגמה שתי דמויות יושבות ומשוחחות משני צידי שולחן. צילום מן הצד יראה את **א** מצד ימין ואת **ב** מצד שמאל. אם נעביר את המצלמה לצד אחר של השולחן נראה את **ב** מצד ימין ואת **א** משמאל והצופה יתבלבלו באשר למיקום הדמויות.

(צפייה בסצנת המכירה הפומבית מתוך הסרט "הצעה מגונה")

התאמת כיווני מבט – Eyeline match עקרון הדומה לעקרון מאה ושמונים המעלות. כאשר עוברים מחיתוכים מהפרט אל הכלל נהוג להקפיד שכיווני המבט של כל דמות יתאימו למיקומם המשוער של הדברים שהיא מביטה בהם בחלל הסצנה. כלומר אם **א** נמצא בצד ימין של החדר ואילו **ב** בצד שמאל, בכל פניה של **א** ל – **ב** הוא יפנה את מבטו שמאלה, ואילו **ב** יביט תמיד ימינה.

צילום מכונן חוזר – Re establishing shot אם הסצנה אינה קצרה, חוזרים לעיתים בשלב מסויים לתצלום ממרחק גדול של כל המרחב או אל רובו, כדי להזכיר לצופה את אופי המקום והמיקום של הדמויות והחפצים בתוכו.